

KATHOLIEK-NEDERLANDSCHE
BROCHUREN-VEREENIGING.

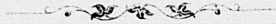
TWEEDE JAARGANG.

VII.

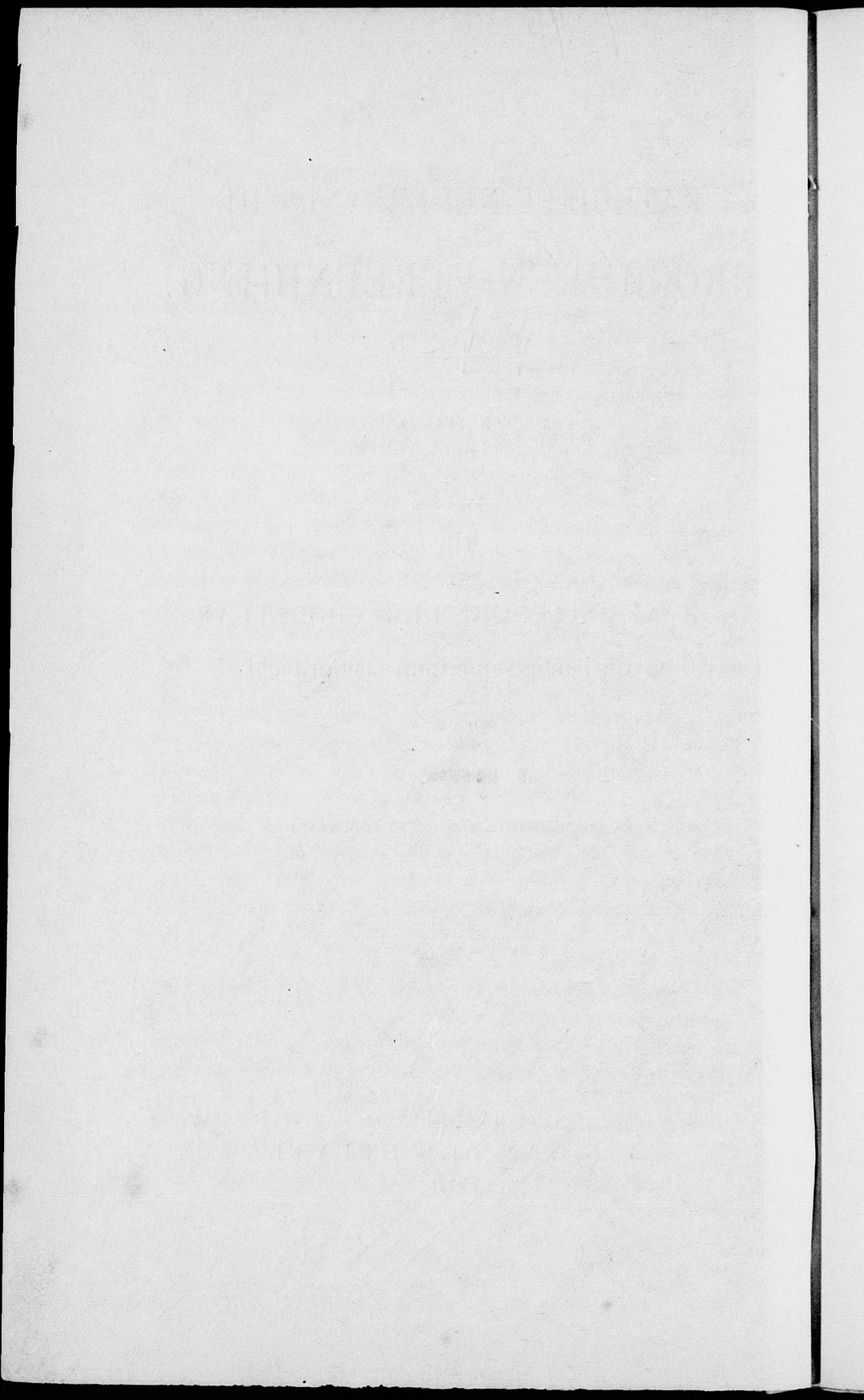
DE AFSCHAFFING DER DOODSTRAF
op Christelijk standpunt beoordeeld

DOOR

J. BOS, Pr.

TE HAARLEM BIJ
A. B. VAN DEN HEUVEL.
1870.

V O O R W O O R D.

De Directie van de Katholiek-Nederlandsche Brochuren-Vereeniging vroeg mij voor weinige dagen, om de opstellen over de kwestie van de afschaffing der doodstraf, welke ik in Augustus en September van het vorige jaar in *de Maasbode* plaatste, eenigermate uit te breiden, en dan aan die Vereeniging af te staan.

Ik voldoe aan dat verlangen, vooral, wijl ik thans ook het wetsontwerp tot afschaffing der doodstraf met de daartoe behoorende Memorie van Toelichting en de verdediging daarvan door de liberale bladen, na de artikelen in *de Maasbode* openbaar gemaakt, voor zoover noodig, bespreken kan. Omdat echter genoemde kwestie weldra in ons Parlement aan de orde zal zijn, althans elk oogenblik in beraadslaging kan komen, heeft mij de tijd ontbroken groote uitbreiding aan mijne beschouwingen te geven.

J. B.

ROTTERDAM, Januari, 1870.

V O O R W O O R D.

De Hoogle van de Koninklijke-Nederlandsche Boekdrukkers-Vereniging, welke zij voor eenige dagen aan de opstel-ten over de kwestie van de aanschaffing der hoedstrijk, welke ik in Augustus van 1870 aan het voorleggen aan de Woolsche planters, vergeten was om te plaatsen en dan naar de Verzekering is te staan.

Ik verhoef niet dat verduidelijking, vooral wil ik thans ook het verstaan van het afsluiting der hoedstrijk met de hoed-ten behoorende. Menneer van de verduidelijking en de verduidelijking door de hoedstrijk, na de afsluiting in de Maas, dat het verstaan koninklijk zeer zoover noodig, bespreken kan. Om het te weten, gemaakte kwestie, welke in een-tenement met de orde van zijn, thans als gevolglijk in bespreking kan komen, heeft nog de tijd om te worden groot, onderling van mijne besprekingen te geven.

J. B.

Rotterdam, den 15den 1870.

De Afschaffing der Doodstraf

op Christelijk standpunt beschouwd.

I.

In de Zitting van Maandag, 22 November j.l., der Tweede Kamer van de Staten-Generaal is ingekomen eene koninklijke boodschap, ten geleide van een wetsontwerp tot afschaffing van de doodstraf, althans voor alle burgerlijke misdrijven. 1) De leden der Kamer, die, te rechte of te onrechte, bij het onderzoek der staatsbegrooting voor 1870, in de afdeelingen aan Z. Exc. den Minister van Justitie, van Lilaar, verweten, dat hij »nog zeer weinig »tot stand bracht, en in de aanhangige vraagstukken — tot zijn »departement behoorende — eene zeer weifelende houding aannam», zullen moeten toegeven, dat de Minister op hunne wenken spoedig tot handelen is overgegaan, en in eene kwestie, welke met de hoogste sociale beginselen in verband staat en dieper ingrijpt in geheel het maatschappelijk leven, dan men oppervlakkig wanen zou, eene scherp geteekende houding heeft aangenomen. Hij heeft gehandeld, en zonder weifeling gehandeld.

Toch begrijpen wij niet, dat juist dit wetsontwerp door den Minister gekozen is, om aan zijne tegenstanders een démenti te geven.

Als het toch waar is, wat de vrienden — althans de verde-

1) Zie het wetsontwerp achter de brochure.

digers — van den Minister in genoemde afdeelingen voorop stelden, »dat er sedert 1861 [niet vroeger?] in ons rechtswezen en in »onze wetgeving eene groote onzekerheid bestaat”; als het waar is, wat de Minister in zijn antwoord op die afdeelingsverslagen verklaarde, »dat de eindelijke invoering der reeds sedert 1848 »verwachte en tot nu toe alleen op het papier tot stand gekomen »nieuwe rechterlijke inrichting moet op den voorgrond staan, en »alle krachten daarheen moeten gericht worden, om deze binnen »zoo kort mogelijken tijd in werking te brengen; dat EERST DAAR- »NA eene algemeene herziening van het STRAFRECHT met vrucht »kan worden ondernomen”; als een der voorgangers van den heer van Lilaar, de, helaas! aan Kerk en Staat te vroeg ontval- len Minister van Justitie, de heer Borret, recht had in de Me- morie van Toelichting op de staatsbegrooting van 1867 te ver- zekeren, »dat deze in het geheele strafstelsel zoo diep ingrij- »pende vraag [der afschaffing van de doodstraf] niet beslist kon »worden, buiten verband tot eene in alle deelen wel overwo- »gene herziening van dat stelsel”; dan zien wij niet in hoe de heer van Lilaar bij eene bijzondere wet eene beslissing durft ne- men omtrent een vraagstuk, niet alleen van buitengewoon soci-aal belang, maar ook in de nauwste betrekking staande met de geheele oeconomie van ons rechtswezen, inzonderheid van ons strafrecht.

Hoe dit zij — ook de Memorie van Toelichting op genoemd wetsontwerp bracht geen licht in die duisternis — wij staan *in beginsel* in de kwestie van de afschaffing der doodstraf tegen den Minister; wij behooren dus niet tot die voorstanders der dood- straf, die, volgens genoemde Memorie, haar slechts voor een maatregel van noodweer, voor een door de noodzakelijkheid, in het belang der openbare veiligheid gevorderd kwaad achten; wij zullen in deze brochure rekenschap geven, waarom wij zeer stellig tegen de afschaffing van die straf ons moeten verklaren.

Gelijk de titel van onze brochure aangeeft, plaatsen wij ons bij de bestrijding op het *Christelijk* standpunt. Wij schrijven met voordacht *Christelijk*, niet *Roomsch Katholiek*, — hoewel beide ter- men voor ons natuurlijk ééne zaak uitdrukken — omdat allen, die, hoewel buiten de Kerk staande, toch nog eenige Christelijke ge- loofsovertuiging bezitten, en konsekvent met ons eenige dwalin-

gen o. a. het deïsme, het rationalisme enz. moeten verwerpen, in de kwestie, die ons bezig houdt, hand aan hand kunnen gaan. Deze verklaring moge de *Nieuwe Rotterdamsche Courant*, gewoon dergelijke verhouding als onmogelijk te verwerpen, niet ergeren; wij zullen zien.

Voor alles is het noodig eene scherpe onderscheiding te maken tusschen de verdedigers van de afschaffing der doodstraf. Er zijn er, die het recht van den Staat, om in sommige door de wet bepaalde gevallen de hoogste straf, de doodstraf, op een misdadiger toe te passen, vlak weg ontkennen; en ook zijn er, die, zonder dat recht te loochenen, het wenschelijk achten, om verschillende redenen, dat de Staat van zijn recht afstand zal doen. Tegenover de eersten is het noodig streng *ons* standpunt te handhaven. Dat doen wij eerst. Wij staan dus niet, gelijk de *N. R. C.* wil, op het »zoogenaamde utilitaire standpunt»; wij wenschen ons wel degelijk »bezig te houden, met de vraag: »wat is recht? niet alleen met de vraag: wat is nuttig?» Het geldt hier hoogst religieuse en sociale beginselen, die *het Handelsblad* — *pour cause* — niet in discussie wenscht te brengen, om, gelijk in den Minister van Justitie geprezen wordt, zich alleen op praktisch standpunt te bewegen. Wij willen geene praxis, losgemaakt van beginselen.

II.

Beginnen we nu aanstonds met de bekentenis, dat wij niet begripen, hoe dit recht van den Staat door een Christen kan worden in twijfel getrokken. Dat iemand, die met de abstrakte theorieën van het Fransche philosophisme der vorige eeuw, dat het eerst de kwestie der afschaffing opwierp, dweept, en waarop, onbegrijpelijk genoeg, ook onze Minister van Justitie zich durft beroepen, door op Beccaria tot verdediging van zijn wetsontwerp te wijzen; dat het kind van het moderne ongelooft, hetwelk ook in ons Vaderland zijn vernielingswerk tot het uiterste doorzet en zijn invloed op alle staatsrechterlijke en oeconomische beginselen doet gelden, en eene ziekelijke, sentimenteele philantropie voortbrengt; dat men-

schen van dien stempel het recht van den Staat betwisten: wij begrijpen het, maar hoe geloovigen hen op den dwaalweg volgen: wij begrijpen het niet.

Wij verdedigen dit recht van den Staat, en dat moet ieder doen, die met ons de Katholieke Kerk als Moeder, of althans de H. Schrift als eene bron der goddelijke Openbaring huldigt.

De Kerk heeft altoos het recht van den Staat om de doodstraf toe te passen, erkend. Dit is voor de overtuiging van een Katholiek reeds genoeg. De Kerk steunt in die erkenning ook op de H. Schrift, op de boeken van het Oud en Nieuw Testament. Van daar moet de geloovige Protestant, ja zelfs de geloovige Israëliet hier met den Katholiek homogeen zijn.

In het Oude Testament huldigen de Mozaïsche wetten, d. i. wetten door een van God geïnspireerden wetgever aan de Hebreërs gegeven, de doodstraf. In elk boek van den Pentateuch wordt dat repressieve systeem aangetroffen, en niet minder dan vier verschillende wijzen, om schuldigen met die straf te treffen, opgegeven: het vuur, de steeniging, de worging en de onthoofding. 2) De doodstraf wordt in talrijke gevallen uitdrukkelijk voorgeschreven.

Wij willen daarom niet beweren, dat de Joodsche strafwet, zeker volmaakt overeenkomstig het karakter en de zending der Israëlieten in Palestina, de onveranderlijke en eeuwige type van latere wetgeving behoeft te wezen; wij willen zelfs toegeven, dat die Joodsche wetten in zooverre door de Nieuwe Wet, door de Christelijke heilsorde zijn opgeheven, als zij tot de staatsinrichting der Israëlieten behoorden, en zoogenaamde *judiciële* wetten (*leges judiciales*) 3) waren, maar die wetten plaatsen het beginsel, *het recht van den Staat*, dat wij verdedigen, voorop, en uit

2) Over die straffen vindt men eene goede verhandeling door den Leuvenschen Hoogleeraar Thonissen in de *Revue générale*, Tom I. pag. 76.

De Schriftuurplaatsen, welke men hier kan vergelijken, zijn: Gen. IX, 6; Exod. XIX, 13; XXI, 12—25; Lev. XX, 14; XXI, 9; XXIV, 14, 17; Num. XV, 35; XXXV, 16 enz.; Deut. XIII, 6; XIX, 11 enz. Wij wijzen om verschillende redenen slechts enkele plaatsen aan.

3) De *judiciële* wetten regelden de betrekking der menschen onderling, gelijk de ceremonieële wetten de betrekking van den mensch tot God omschreven. Men noemt haar *judiciële*, daar de uitspraken in betrekking tot de

de opheffing dier wetten volgt de afschaffing der doodstraf niet; want de judiciële wetten kunnen, in tegenstelling met de ceremonieële, volgens de uitdrukkelijke leer van den H. Thomas van Aquino, ook in den Christelijken Staat worden voorgeschreven en gehandhaafd, zoo zij slechts niet verplichtend verklaard worden *krachtens* de oude wet 4)

Dat recht van den Staat werd het ook niet door Christus erkend? Hij antwoordde (Joës: XIX, 10, 11) op de vraag van Pilatus: *weet gij dan niet, dat ik de macht heb U te kruisigen, en de macht heb U los te laten?* al was die landvoogd de vertegenwoordiger eener heidensehe staatsmacht: *gij zoudt over mij geene macht hebben, indien het U niet van boven gegeven ware.* Scherper nog spreekt de Apostel Paulus, als hij de vrees, die een misdadiger voor de hoogste macht, als de dienaar Gods, moet koesteren, motiveert door: *Want niet vergeefs draagt zij het zwaard.* (Rom: XIII, 4.) Wij nu volgens Bijbelsch spraakgebruik de uitdrukking »*het zwaard dragen*” de macht over leven en dood beteekent, 5) zoo kan men zonder vrees voor dwaling aannemen, dat de Apostel aan de staatsmacht het recht toekent de doodstraf toe te passen.

Ja, wij vinden zelfs in de woorden »*niet te vergeefs*” eene verplichting aangeduid, om soms tot die straf te *moeten* overgaan. Wij weten wel, dat, toen de Apostel aan de Romeinen schreef, het tijdvak nog verwijderd was, waarin het hoogste gezag door belijders van Christus zou uitgeoefend worden; nog eeuwen daarna zou de wereldheerschappij uitsluitend behooren aan Heidenen; maar men zegge daarom niet: de Apostel doelt eenvoudig op de destijds bestaande staatsinstelling, gelijk in de kwestie der slavernij, wier opheffing hij van het Christendom verwachtte; want, wie met oplettendheid den geheelen samenhang

onderlinge verhouding der menschen gegeven worden in naam van den Vorst, wiens macht zich uitstrekt over de twistpunten, die in de politieke of burgerlijke maatschappij kunnen voorkomen. Sum. S. Th. 1, 2, 7. 104, art. 1.

4) Sum. S. Th. 1.1. art. 3.

5) Zie Allioli ad l. c. De bewering van den Hoogleraar Thonissen (l. l. pag. 86) dat er in het N. T. nergens van de doodstraf sprake is, kan dus op goede gronden betwist worden. De *N. R. C.* herhaalt dezelfde bewering.

der aangehaalde woorden overweegt, moet bekennen, dat de Apostel niet aan eene tijdelijk bestaande overheid, niet aan eene toevallige staatsinstelling dacht, maar aan eene overheid, gelijk zij in den zin des Christendoms zijn moest, en aan het ideaal eener staatsinstelling.

Voor ons, Katholieken, geldt verder de kerkelijke overlevering. De Kerkvaders leeren bepaald, dat noch de uitspraak, noch de toepassing der doodstraf tegen het vijfde der tien geboden strijdt. Wij vermelden hier alleen de woorden van een Heilige, wiens uitspraak ook door elk gemoedelijk Protestant met ontzag zal vernomen worden, van Augustinus. »Het goddelijk gezag zelf», zegt die Leeraar (in zijn beroemd werk: de civ. Dei, I, 21) »heeft eenige uitzonderingen bepaald, op het gebod van niemand te dooden... »Van daar, dat zij dat gebod niet overtreden, die in de uitoefening van de openbare macht volgens de wetten de misdadigers met den dood straffen.»

Eenzoo erkent het kanonieke recht de bevoegdheid der wereldlijke macht om die straf te volvoeren. De kerkelijke geschiedenis geeft voorbeelden genoeg aan, dat ook kerkelijke, met staatsmacht bekleede autoriteiten op sommige misdaden de doodstraf bepaalden, en onze edelmoedige Paus-Koning, Pius IX, heeft nog voor weinig tijds zijn recht van gratie ongebruikt gelaten, als het doodvonnis over twee groote misdadigers door de Romeinsche rechtbank was uitgesproken.

Er bestaat geen geval, dat de Kerk ooit een rechtvaardig geveid doodvonnis heeft afgekeurd. Ja, de Kerk verbiedt aan hare priesters (aan de clerici in het algemeen) middellijk of onmiddellijk tot die straf mede te werken zonder verlof van het hoogste kerkelijk gezag, maar daarom verklaart zij zich niet tegen de doodstraf; slechts maakt zij onderscheid tusschen haar eigendommelijk gebied en het gebied van den Staat. Want — de liberalen, vooral in de *N. R. Courant*, veinzen dit Katholiek beginsel niet te kennen, en declameren, ondanks eindeloze tegenspraak, over de overheersching, welke de Kerk over den Staat wil uitoefenen — de Kerk waant niet, dat zij de eenige macht op aarde is, maar beschouwt den Staat, hoewel uit het gezin gegroeid en historisch gevormd, en in zijn oorsprong en om de grondzuilen, waarop de Staat steunt, als eene goddelijke instel-

ling, en, gelijk zij zelfstandig haar doel zoekt te bereiken, zoo hindert zij den Staat niet zijn doel na te streven, maar wil, dat hij zijne plichten vervulle en zijne rechten handhave.

De uitspraak: *Ecclesia non sinit sanguinem, de Kerk dorst niet naar bloed*, moet dus in dien zin worden uitgelegd, en dan vervalt ook het geroep tegen de doodvonnissen, die in vroegere tijden door geestelijke, maar met de hoogste wereldlijke macht bekleede personen, in onze dagen door een Paus-KONING werden bekrachtigd.

Ook vinden wij in de kerkelijke geschiedenis, dat de stelling der Waldensers: *alle zondigen, die een doodvonnis volvoeren*, door vermaarde Godgeleerden als dwaling werd veroordeeld. Zeker, die uitspraak der Godgeleerden heeft geene formeel kerkelijke sanctie, maar zij is in de Kerk nooit weersproken, en integendeel door de kerkelijke schrijvers, die over de doodstraf handelden, zoo algemeen aangenomen, dat zij niet bloot een theologisch gevoelen is, maar eene algemeen aangenomen waarheid, die, zoo de omstandigheden het eischten, zeker kerkelijke bevestiging zoude kunnen krijgen, daar zij behoort tot de Christelijke moraal.

Zelfs de beperking, welke Scotus leeraarde, door te vergeten, dat de bovengenoemde *judiciële* wetten door het Christendom waren opgeheven, n.l. dat de uitoefening der doodstraf slechts geoorloofd zijn zou in gevallen, door God in de H. Schrift of op bijzondere wijze veroorloofd, werd door de Thomistische school niet alleen maar door schier alle Godgeleerden verworpen. Naar de leer van den H. Thomas, die zich zeer bepaald ten gunste van het besproken recht van den Staat uitlaat — wij geven straks zijne woorden — moet men ook aan de rechtmatige overheid overlaten te bepalen, op welke misdaden de doodstraf moet gesteld worden. Alleen men gaf algemeen geldende beginselen aan, die wij later bespreken, eer men tot de toepassing dier straf mocht overgaan, en altoos stelde men den rechtstitel tot de uitoefening dier straf in de positieve Openbaring van het O. en N. Testament.

III.

Niet weinig zal elk Christen in zijne overtuiging omtrent het besproken staatsrecht bevestigd worden, als hij goed begrijpt, van welke beginselen zij uitgaan, die dat recht ontkennen. De afschaffing van de doodstraf is geen geïsoleerd vraagstuk maar behoort tot een valsch wijsgeerig-politiek stelsel, dat op zijne beurt slechts een konsekwentie is van het anti-christelijk ongelooft. De ongelooftigen op godsdienstig gebied, de liberalen op staatkundig gebied, bestrijden, zoo zij gevolgelijk voortgaan, het recht van den Staat om de doodstraf, welke zij met Beccaria in zijn »tractaat over misdaden en straffen" (in 1763 uitgegeven) een *wettelijken moord* noemen, toe te passen. Verklaren wij ons.

Het ongelooft moet zich tegen de doodstraf verzetten, onverschillig of het zich in pantheïstischen of materialistischen zin — de uitersten van de dwaling — uitspreekt. Wanneer er een God bestaat, die de Schepper en Heer is van alles wat leeft en als zoodanig in de geschiedenis Zijner schepselen optreedt, dan is Hij ook de Heer van leven en dood, en kan Hij de macht over leven en dood aan anderen mededeelen, zooals dan ook het Christelijk geloof aanneemt, dat die mededeeling aan het hoogste gezag in de sociëteit heeft plaats gehad. Maar is alles God, dan is de doodstraf onnatuurlijke zelfvernietiging; of bestaat er alleen stof, eene stoffelijke natuur, die alles voortbrengt, onderhoudt en vernietigt, dan bezit zij alleen de macht en het recht om voort te brengen en te doodden. Daarbij, volgens beide dwalingen bestaat er geen zonde, geen persoonlijke schuld; volgens de pantheïsten is de zonde slechts de *noodzakelijke* negatie van het goed, van de deugd en bestaat er geen vrije wil; volgens de materialisten is de zonde geen kwaad maar eene *natuurlijke* ziekte, en ook in hun systeem kan er van geen vrijheid sprake zijn. In beide gevallen nu is straf ondenkbaar: in het eerste geval is het kwaad noodzakelijk en moet getolereerd worden;

in het tweede is het kwaad noodzakelijk en moet *gezezen* worden, maar altoos sluit noodzakelijkheid schuld en dus straf uit, vooral de doodstraf, eene totale vernietiging voor pantheïsten en materialisten, die geen leven na dit leven erkennen kunnen.

Nu make men niet de opmerking, dat alle bestrijders van ons besproken staatsrecht geen pantheïsten of materialisten zijn. Want of de bestrijders worden door geen beginsel geleid, maar — en ook onder de geloovigen zijn er dusdanigen — door eene ziekelijke sentimentaliteit — eene kwaal van menschen, die niet denken, maar alleen voelen — en met hen is geene redenering mogelijk, zij blijven in onze kwestie buiten aanmerking; of de bestrijders plaatsen zich, bewust of onbewust, op de helling van het deïsme, en al vallen zij niet, wat konsekwent gebeuren moest, in die uiterste dwalingen, welke wij noemden, dan moeten zij toch het Christelijk begrip van zonde en dus ook van straf verwerpen. Het deïsme toch verklaart, dat God na eenmaal de wereld, den mensch geschapen te hebben, zich niet verder met die wereld, met den mensch en hunne geschiedenis inlaat; het ontkent het levend voortgezet verkeer tusschen God en diens schepsel, en loochent alle bovennatuurlijke Openbaring. Derhalve bestaat er geen positieve goddelijke wet, dus geen overtreding, geen zonde, bij gevolg geen straf, vooral geen doodstraf, de laatste ook daarom niet, gelijk wij aanstonds aanstippen, daar aan niemand het recht over leven en dood is toegekend. Straf kan, gelijk de modern-ongeloovige *N. R. Courant* zich uitdrukt, op zijn hoogst zijn »eene maatschappelijke vergelding van het bedreven kwaad,» dat geen bovennatuurlijk karakter bezit. Streng genomen, moesten die mannen des ongeloofs tegen *alle* straf zich verklaren; dat echter durven zij niet. 6) De maatschappelijke orde, het algemeen geweten stellen eischen, die men, zonder zich bespottelijk te maken, niet ignoreren kan, maar het ongelooft vordert daarom toch het minste minimum van straf, en verwerpt boven alles de doodstraf.

Het ongelooft is de vruchtbare oorzaak van alle afdwalingen, en

6) *In den regel* niet. Emile de Girardin, de hoofdredacteur van *La Liberté*, en anderen willen echter *alle* straffen, ook tegen diefstal en moord bepaald, afschaffen.

— of de liberalen van die causaliteit op hunne politieke beginselen bewust of onbewust zijn, doet hier niets ter zake — zeker is het, dat het deïstische ongeloof ook de deïstische of liberale politiek in het leven riep.

Welke is die politiek ?

Volgens het deïsme, dat, wij herhalen het, God buiten de wereld plaatst, van God maakt een constitutioneel koning, *qui règne mais ne gouverne pas*, bestaat er noch middellijk noch onmiddellijk een politiek gezag uit God, gelijk het Christendom leert; — er bestaat geen *droit divin*, geen koning bij de *gratie Gods*, maar het hoogste gezag in de maatschappij ontstaat *onmiddellijk* door sociale overeenkomst — het beruchte *pacte social* van J. J. Rousseau — door delegatie van de leden dier maatschappij, van de burgers. De burgers nu willen noch kunnen aan iemand het recht afstaan, om over hun leven te beschikken; zij willen niet, want dat strijdt tegen de natuur; zij kunnen niet, wijl zij zelven over hun leven niet mogen beschikken; de overheid dus, die de doodstraf uitspreekt, gaat de grenzen harer door het volk medegedeelde macht te buiten; die straf is onrechtvaardig — een wettelijke moord.

Zeer scherp zet de *N. R. Courant* dit ongeloovig politiek stelsel uiteen, als zij zegt: »De moderne maatschappij (het blad generaliseert altoos — daardoor waant zij de numerieke kracht harer partij te vergrooten) »gelooft zich niet meer in het bezit eener »volmacht van hooger hand om over de menschen te heerschen. »Zij beschouwt zich niet langer als de plaatsvervangster der God»heid, die in haren naam de door het misdrijf verbroken heer»schappij harer gerechtigheid te herstellen heeft. Zoo lang de »overheid nog voor den vertegenwoordiger Gods op aarde werd »gehouden, zoo lang zij, ook en inzonderheid bij de toepassing »der strafwet, een Godsoordeel meende uit te spreken, en in den »waren of vermeenden misdadiger bovenal den waren of vermeenden zondaar trof, zoolang kon ook de vernietiging van het »physiek bestaan niet geacht worden te liggen buiten den kring »van de haar, als zoodanig, toekomstende bovenmenselijke be»voegdheid. Maar met het oude overheidsrecht is ook de grond»slag van het oude strafrecht gevallen. (Zou: *poogt men te doen vallen* niet juister zijn?) »De moderne maatschappij kent zich zelf

»geen hogere macht toe dan die aan menschen over menschen »toekomt; zij weet, dat zij wel geen »conventioneele” maar toch »een zuiver menschelijke instelling is, die geen andere bevoegdheid heeft, dan uit den aard harer roeping voortvloeit.” (N. R. C. van 2 Januari, j.l.)

Is het duidelijk, hoe ongeloof en liberalisme elkander de hand reiken, om het recht van den Staat in kwestie te loochenen?

Ons doel met zoo uitdrukkelijk de bron der dwaling betreffende de doodstraf aan te geven, is niet om de ongeloofigen te overtuigen. Wat de *N. R. Courant* van hare tegenstanders zegt, verklaren ook wij van haar en hare vrienden: »die dit met eenige »kans op goeden uitslag wilde beproeven, zou eene geheele ver»handeling moeten schrijven over het wezen en het doel van den »Staat. En daartoe voelen wij ons [wij voegen er bij: althans hier ter plaatse] »natuurlijk [?] niet geroepen.” Wij wenschten de zaak van ons standpunt te beschouwen, en hen, die gelooven en het deïsme op godsdienstig en politiek gebied verwerpen, tot het besluit te brengen, dat zij bij eenig nadenken zich niet tegen het staatsrecht in kwestie kunnen verklaren.

Immers, zoo de zonde bestaat, zoo de zonde is eene vrije daad van den mensch en geen noodzakelijkheid; een vergrijp tegen goddelijke en menschelijke wetten en niet eene ziekte, dan moet er ook straf wezen, maar dan ook eene billijke verhouding tusschen straf en overtreding. Dat eischt de orde der rechtvaardigheid. Als nu de Staat op de openbare misdaad zich wreekt, en de hoogste macht in den Staat is daartoe het door God vast gesteld en bevoegd gezag — dan moet hij zorgen, dat die wraak in rechtvaardige verhouding staat tot de gepleegde misdaad. Nu is het boven allen twijfel verheven, dat sommige misdaden zulk eene boosheid in zich bevatten, dat de bedrivers door geen andere straf dan door den dood genoegzaam kunnen boeten. Of kan de moord van een of meer onschuldigen, zoo als onlangs door den gruwzamen Troppmann gepleegd werd, door iets anders dan door den dood des schuldigen gecompenseerd worden?

In het algemeen toch moet de straf eene berooving zijn van datgene, wat de misdadiger meer bemint dan wat hij door zijne misdaad verkrijgt. Daaronder behoort *pro casu* het leven, en

van daar dat de H. Augustinus, na Cicero, onder de acht strafsoorten, welke het hoogste staatsgezag kan opleggen, het eerst de doodstraf noemt. Hoe het *Handelsblad* verklaren kan, dat de rechtvaardige evenredigheid tusschen straf en overtreding door de afschaffing der doodstraf zal bevorderd worden, is ons volkomen onbegrijpelijk.

Wie doodt, zal gedood worden: daarop steunde tot heden het strafrecht aller volken.

Ongelukkig zoo die verhouding tusschen straf en overtreding in de rechtspraak wordt vergeten. Ook daarom vreezen wij de afschaffing van de doodstraf. Zal die afschaffing niet eene groote verwarring brengen in de geheele orde der menschelijke penaltiteit? Heft men toch de doodstraf op voor uitnemend groote misdaden, dan zal elke andere straf, toegepast op mindere overtredingen, de grenzen eener billijke verhouding te buiten gaan en ten slotte als onrechtvaardig worden bestreden.

Zoo nu op de tweede plaats de deïstische Staat — de Staat zonder God — wordt geloochend, dan moet men aannemen, dat God, de bron van alle gezag, zeker aan den Staat heeft veroorloofd, — en het feit der delegatie bewezen wij boven — om alle middelen te gebruiken, dienstig om zijne leden te beschermen, hun goed recht te handhaven, en, waar dit geschonden is, te herstellen. Tot die middelen behoort het recht over leven en dood; een recht, dat volgens de deïstische droomerijen, het soevereine volk niet kan en wil afstaan, maar zeker door God, als de Heer van leven en dood; geschonken kon, en ordelijk gegeven moest worden. De doodstraf toch is voor het heil, de rust het voortbestaan der menschelijke maatschappij noodzakelijk. De ondervinding leert ontegenzegglijk, dat er menschen gevonden worden zóó boos, dat zij slechts door de vrees voor die straf worden afgehouden van de grootste misdaden, en ook menschen zóó bedorven en vermetel, dat zij door geene middelen van de grootste misdaden kunnen worden afgehouden, en slechts door de doodstraf kunnen worden onschadelijk gemaakt. »Niemand »zal beweren», zegt het *Dagblad van Z. H.*, [wij zouden liever schrijven: kan te recht beweren,] »dat de veiligheid der maatschappij de volstreckte onschadelijkmaking van zulk een monster [Troppmann en gelijken] niet noodzakelijk maken zou.» Ver-

raadt het ook geene wankelende overtuiging, als Maxime du Camp, de bekende Fransche publicist, de groote voorstander van de afschaffing der doodstraf, met het oog op de huiveringwekkende misdaad van Troppmann, verklaarde: *Voilà un crime et un criminel, qui recule de cinquante ans l'abolition de la peine de mort.* Waarom niet langer? De handhaving van de doodstraf rust toch niet, gelijk een voornaam rechtsgeleerde (Weekblad van het Recht 3 Juni 1867) beweert, »op een onjuist beginsel» maar op de eeuwige beginselen van waarheid en recht. 6)

Wij verliezen hier niet uit het oog, dat de straf niet alleen een *vindicatief*, *coërcitief* en *preservatief* karakter heeft, maar ook van nature *correctief* moet wezen: d. i. — wij verklaren die termen — dat de Staat door de toepassing der straffen niet alleen zich wreken, van de misdaad afschrikken, de misdaad voorkomen, maar ook den schuldige moet verbeteren. Gevoelden wij ons niet in staat, om te betoogen, dat de doodstraf in hoogen zin correctief kan wezen, dat in elk geval de strenge straffen, die de doodstraf vervangen moeten, gewoonlijk niet correctief zijn voor den schuldige — beide punten toonen wij hier onder aan — al moesten wij dus het correctieve van de doodstraf opgeven, dan zouden wij ons op den regel beroepen, dat het algemeen heil boven het bijzonder moet gesteld worden. Van toepassing is dan de verklaring van den H. Thomas: »als de afzetting van een »ziek deel noodzakelijk is voor het heil van het geheele lichaam, »dan aarzelt de geneesheer niet tot die kunstbewerking over te »gaan; zoo is het een loffelijke en heilzame maatregel de menschen »te dooden, die in de maatschappij deelen zijn van een geheel, »leden van één lichaam, zoo zij voor de maatschappij gevaarlijk »worden. Zoo bescherme men het algemeen welzijn; want de

6) Dezelfde jurist, ofschoon voor het behoud der doodstraf, zegt: »De Staat is eene instelling om het individu te beschermen, niet om het individu te vernietigen.» Wij laten dat begrip van den Staat liggen, maar vragen alleen: zoo nu de vernietiging (de dood) van een schuldig individu dringend geëischt wordt of tot bescherming van een onschuldig individu, of tot bescherming der maatschappij, wat dan?

De Minister van Justitie schijnt het individu geheel te vergeten. In § 7 der *Memorie* wordt de doodstraf alleen verdedigbaar geacht tot handhaving der *openbare* rust en veiligheid.

»Apostel zegt: een weinig deesem verzuurt geheel het deeg.” (1 Cor: V. 6). 7)

Het is hier de plaats onze lezers, die met ons dezelfde beginselen huldigen, te waarschuwen, dat zij, waar het licht des geloofs en der gezonde rede straalt, in hunne overtuiging niet mogen wankelen door de tegenspraak van een overgevoelig gemoed en door den afschuw, dien het woord: *wraak*, pleegt te wekken.

Het is eene ziekelijke en dus valsche philanthropie de blikken te richten alleen op den schuldige, die den dood verdient, en niet op de beleedigde maatschappij, op al de leden dier maatschappij, die door den schuldige getroffen werden of nog kunnen worden. Men eische niet het leven te sparen van groote misdadigers met het gevaar dat van anderen te wagen. »Que messieurs les assassins commencent” roepen wij met Alphonse Karr uit. 8)

En de wraak... Zij kan geoorloofd, zij kan plicht wezen, zij kan een product der liefde zijn — dat alles hangt af van de meening, van den wil des wrekers. Als het bevoegd openbaar gezag zich wreekt uit haat, alleen om de straf, die de schuldige lijden zal; als het gezag zich wreekt met lichtzinnigheid, met nuttelooze wreedheid, zeker dan is de wraak ongeoorloofd; maar 't strijdt niet tegen de wet der Christelijke liefde als het wrekend gezag zich ten doel stelt de onderdrukking der misdadigers, de rust der goeden, de handhaving der rechtvaardigheid, de glorie Gods, in één woord, het goed, dat uit de straf ontspringen kan. In dien zin noemt zelfs de H. Thomas van Aquino de wraak eene deugd. 9)

7) Summa 2. 2. q. 64 art. 2. Men vergelijkte hier een werk, dat wij bijzonder aanbevelen: *Petite somme théologique de St. Thomas d'Aquin à l'usage des ecclésiastiques et des gens du monde par l'Abbé F. Lebrethon.* 4 tom. in 8° Paris. C. Dillet. De meening van den H. Thomas wordt tom. 3, pag. 273 kort en zakelijk, gelijk overal, aangegeven.

8) Het *Dagblad van Z. H.*, geeft in zijn nummer van 22 Jan. j. l. een woord van Auguste Comte »onder wiens vlag zich de *soi-disant* liberalen »zoo gaarne scharen”; hij noemt »het beginsel van de afschaffing der dood-»straf eene buitensporige overdrijving (extravagance), ontstaan uit de ge-»vaarlijke sophismen onzer hedendaagsche philanthropen, die, door eene verkeerde »metaphysica geleid, de onwaardigste schurken eenvoudig met kranken ge-»lijk stellen.” *Cours de phil. pos.* IV, pag 95, 2 éd.

9) Summa 2. 2. q. 108 of de aangehaalde *Petite Somme* Tom. 3, pag. 435.

Zeker God heeft verklaard: *Mij is de wraak*; 10) maar als de Staat zich wreekt op de misdadigers, ook door toepassing der doodstraf, dan overschrijdt hij de grenzen niet zijner macht, usurpeert niet, wat God toekomt, maar gebruikt de macht, die God hem schonk; dan is hij »dienaar van God, wreker »tot gramschap, hem, die het kwaad doet.” 11) Wij verwachten van *het Handelsblad* de verdediging zijner verklaring: »dat wraakneming voor den aardschen rechter niet in aanmerking »mag komen.”

IV.

De waarheid, welke wij op Christelijk standpunt verdedigen, wordt bevestigd door twee feiten, die, naar onze meening, ook voor de mannen des ongeloofs overtuigende kracht hebben.

Het eerste feit is: de *algemeene* huldiging van het besproken staatsrecht.

Dat gansch de menschheid gedurende alle eeuwen en wel omtrent eene zeer konkrete stelling in dwaling zou verkeeren, is zelfs voor den rationalist onaannemelijk. Met zulk eene dwaasheid aan te nemen, zou hij, die anders het vermogen der menschelijke rede overdrijft, de vernietiging dier rede uitspreken. Waarheid is, wat altoos en overal en door allen als waarheid is erkend. Welnu, dit geldt voor het recht van den Staat in kwestie, zoodat men, zonder vrees van te worden tegengesproken, stellen kan: geheel het menschelijk geslacht heeft tot heden aangenomen, dat de doodstraf op sommige schuldigen met volle rechtvaardigheid kan worden toegepast. Alle volken, tenzij tijdelijk zoo diep gezonken, dat zij voor geene geregelde staats-organisatie vatbaar waren, hebben dat recht erkend, en immer heeft de publieke opinie de doodstraf noodzakelijk verklaard. Het was voor de Fransche philosophisterij der vorige eeuw bewaard die eeuwenoude waarheid te loochenen. Spoedig echter werd de hoogmoed dier

10) Deut. XXXII, 35. Rom XII, 19.

11) Rom. XIII, 4.

valse wetenschap vernederd, als de Fransche Revolutie, welke aan die abstracte theorieën vleesch en gebeente gaf, de deïstische leer beleefde, toch, in spijt dier leer, binnen weinig tijds meer bloed vergoot door de meest onrechtvaardige en gruwzame doodvonnissen dan ooit door wettelijke doodstraf werd vergoten. Proeven om de doodstraf af te schaffen, genomen door de Josephistische wetgeving in Oostenrijk, door Leopold in Toskane, die, als opvolger van Josef II, de doodstraf in Oostenrijk weder invoerde, door de Nationale Vergadering van Frankfort, later door enkele kleine staten van Amerika en Europa, welke de genoemde Memorie van Toelichting van onzen Minister van Justitie, met ontzaglijke emphase »niet minder dan veertien" optelt, 12) hebben de algemeene opinie niet aan het wankelen gebracht. Onlangs nog gaf voor de Parijsche balie het publiek zijne verontwaardiging te kennen, toen de advocaat Lachaud een Troppmann aan den dood poogde te ontrukken; de majesteit der gerechtszaal was niet in staat, de stem der beleedigde natuur en den eisch der rechtvaardigheid tot zwijgen te brengen.

Behalve enkele kleine landjes, die wellicht de behoefte gevoelden eenige, anders onmogelijke, vertooning te maken, hebben alle Staten, welken regeringsvorm zij ook hadden, in tegenspraak dikwerf met de deïstische of liberale staatkundige beginselen, die zij volgden, de doodstraf in hun strafrecht behouden, en schier overal, waar die straf in het burgerlijk strafrecht werd afgeschaft, werd zij of weër ingevoerd, of werd de gelukkige inkonsekventie bedreven, haar in het krijgs-en zeerecht te handhaven. Ook dit laatste wil, in enkele gevallen, onder den titel van noodrecht — hier een term om eene inkonsekventie te verbergen — onze Minister van Justitie. Die inkonsekventie heeft dit voordeel, dat daardoor twee belangrijke waarheden worden erkend: en het recht om de doodstraf uit te spreken, en de noodzakelijkheid, om in sommige gevallen de doodstraf toe te passen. Evenwel het geldt hier een beginsel, en het is zeker dat de Minister op het hellend vlak der beginse-

12) NB. In Amerika: Wisconsin, Rhode-Island, Michigan, Venezuela, N. Grenada; in Europa: de vroegere hertogdommen Oldenburg, Anhalt, Nassau; Bremen; de Zwitsersche cantons Neuchâtel, Zurich, Freiburg; de Donauvorstendommen; Toskanen; San Marino.

loosheid niet zal kunnen staande blijven. Nu reeds vraagt de *N. R. Courant*, zonder het noodrecht te ontkennen, of dat noodrecht wel *bewezen* is, en voegt er bij: »als maar eerst het groote beginsel »der afschaffing heeft gezegepraald, zal men vroeger of later wel »tot de overtuiging komen, dat men het veilig *zonder uitzondering* »kan toepassen.” 13) Men moge alzoo toezien: wordt heden de afschaffing der doodstraf voor burgerlijke misdaden geëischt, binnen korten tijd wordt ook de verdrijving dier straf uit het krijgseven zeerecht gevorderd.

Geheel anders heeft men dan ook in de groote Staten gehandeld. De Engelsche staatskommissie, welke door haar uitnemend praktisch gouvernement was aangesteld, om in geheel de wereld een onderzoek over misdaden en straffen in te stellen, schreef nog in 1866 een uitgebreid rapport, waarin de na zulk een onderzoek betekenisvolle verklaring voorkomt: dat afschaffing der doodstraf eene dwaasheid zijn zou; en het zal zeker een vrucht van dit rapport wezen, dat het Britsche Hoogerhuis onlangs een voorstel tot de afschaffing dier straf met groote meerderheid heeft verworpen. Ook werd die straf in het laatste ontwerp van een strafwetboek voor Oostenrijk (1867) en in dat voor den Noordduitschen Bond (1869) — met heenwijzing op de volksovertuiging — behouden, terwijl zelfs in Italië onlangs de kommissie, door het Piëmonteesch gouvernement belast, om te onderzoeken welke veranderingen in het strafwetboek behoorren gebracht te worden, zich verklaarde voor het behoud der doodstraf, zoo de uitspraak der jury unaniem is!

Wij vragen dan ook of het niet onverantwoordelijk zijn zou, zoo men in ons land met die algemeene traditie ging breken? Wat beteekent tegen over het algemeen door ons opgezet feit de afschaffing in de veertien staatjes? Weegt daartegen op het beeerde, maar door den Minister niet bewezen »rechtsbewustzijn »van de meest verlichten [?] en beschaafden [?]”? Neen, wij hopen niet met den Minister, dat Nederland het voorbeeld van die wei-

13) Voor de eer des Ministers hopen wij, dat de *N. R. C.* dwaalt als zij zegt: »De Regeering heeft te recht begrepen het groote beginsel, waarvoor »zij ijvert, niet in de wegschaal te moeten stellen, door in de schatting van »velen te ver te gaan.” Zou dus het noodrecht slechts de valsche vlag wezen, om de wet te dekken? Is dat oprecht, liberaal?

nigen zal volgen; wij hopen, dat ons Parlement op den eisch van enkele ongeloovige of sentimenteele mannen, geen afstand doen zal voor den Staat van een recht, dat hij elken dag noodig hebben kan tot zelfbehoud en tot bescherming zijner leden. Het zou al te spoedig, vooral in onzen revolutionnaircn tijd, kunnen blijken, dat de moderne wijsheid ook in betrekking tot deze kwestie volslagen waanzinnigheid is. Of is het onmogelijk, dat in ons Vaderland plaats grijpe, wat elders gebeurt? En onze Minister van Justitie geeft toe in de Memorie van Toelichting op het bekend wetsontwerp, »dat er streken kunnen zijn, waar zulke misdaden worden gepleegd, »waar de maatschappij in eigen boezem nog voortdurend moet »strijden tegen vijanden, die met opgeheven zwaard tegenover haar »staan, dat de doodstraf als middel van verdediging is te recht- »vaardigen.” Het is waar, Zijne Excellentie voegt er bij, dat de Nederlandsche maatschappij aan dat middel van verdedigen geene behoefte heeft. God zij geloofd, dat wij eene dergelijke verklaring van zulk een man verkrijgen, maar hij zou ons dan eerst gerust stellen, als hij bewijzen kon, dat ons vaderland daaraan geen behoefte krijgen kan en zal. Zoo lang de bewijzen ontbreken, blijft het besluit valscli: »de doodstraf moet dus uit het »gemeene Nederlandsche strafrecht verdwijnen”.

De *N. R. C.* schijnt het gewicht van ons boven ontwikkeld argument, dat zij »de laatste toevlucht” voor hen, die de afschaffing der doodstraf bestrijden, gelieft te noemen, gevoeld te hebben. Zij noemt die algemeene volksovertuiging een volksvooordeel; zij, die zoo juist wist te konstateren, dat voor het bovengenoemde noodrecht eene volksovertuiging bestaat, verklaart het onbewezen, dat de afschaffing der doodstraf voor burgerlijke misdaden met die overtuiging in strijd zijn zou; zij beweert, dat, werd al de doodstraf door de volksstem geëischt, men eenvoudig aan de onbezonnen uiting van een waan van den dag zou te denken hebben. De *N. R. C.* houde ons ten goede als wij gelooven, dat de vermelding van zulk eene bewijsvoering elke tegenspraak onnoodig maakt. Alleen willen wij haar opmerken, dat haar medestander in deze kwestie, *het Handelsblad*, juist zegt, dat »de »voorbijgaande verschijnselen in de wetgevingen, die de doodstraf »ophieven, NIET het gevolg waren van eene volksovertuiging, maar »de toepassing van het denkbeeld van Regeeringen, die een phi-

»losophisch en [welk een philosophietje!] karakter hadden en »instellingen opdrongen [OPDRONGEN,] waarvoor hun tijd niet »rijp was”, en dat de *Times* (no. van 22 Jan. j.l.) de verzekering geeft, dat er noch in Engeland noch in Frankrijk een algemeen verlangen naar de afschaffing bestaat.

Het tweede feit, hetwelk indirect voor het besproken staatsrecht getuigt en waarop wij aller aandacht willen vestigen, is, dat overal waar de doodstraf werd afgeschaft, de maatschappij uit al hare aderen het bloed verloor, met andere woorden: de Staat tot den rand des ondergangs gevoerd werd. Vermelden we enkele feiten. Reeds wezen wij op de gruwelen der eerste Fransche Revolutie, die volgden op de zoogenaamde abolition de la peine de mort. In Saxon werd de afschaffing der doodstraf gevolgd door den grooten en woedenden slag van Mei, welke den Staat op twee vingers breedte tot een afgrond bracht, waaraan hij slechts door vreemde interventie ontkwam. Alleen het proklameeren van het beginsel te Frankfort bracht den toestand van Duitschland in erger verwarring dan op eenig tijdstip zijner bewegelijke geschiedenis. De afschaffing der doodstraf door het voorloopig bestuur der jongste Fransche Republiek werd gevolgd door de ontzettende Juni-dagen, welke met al hunne verschrikkingen eeuwig in de gedachtenis der menschen zullen leven, en slechts geëindigd werden door een heilig maar bloedig offer — den marteldood van den heldhaftigen Bisschop, Monsgr. d' Affre — dat zich plaats en kwam tusschen de gramschap Gods en de misdagen van een schuldig gouvernement en van eene schuldige stad.

Zoo nu de opheffing van de doodstraf voor politieke misdaden — want daarvan was in bovengenoemde omstandigheden spraak — zulke gevolgen had, wat, zoo vragen wij met den beroemden Donoso Cortès 14) zal er dan te vreezen zijn, zoo men die opheffing uitstrekt tot gewone groote misdaden? De Memorie van Toelichting geeft een antwoord, dat tot nadenken dwingt: »na »1848 is in sommige Duitsche Staten, waar de doodstraf werd

14) Essai sur le catholicisme, le libéralisme et le socialisme, pag. 219.

»afgeschafft, het aantal zware misdaden zóó toegenomen, dat »men het pas omvergeworpen schavot weder moest oprichten.»

Zulke feiten leveren wij ter waardeering aan iedereen, die gewoon is in de beschouwing der geschiedenis groote verschijnselen aan krachtig werkende oorzaken toe te schrijven. En mocht men het bekende: *post hoc, non ergo propter hoc, daarna, niet daarom* ons tegenwerpen, dan meenen we toch te mogen antwoorden, dat onze redeneering, steunende op die feiten, even bondig is, als die van onzen Minister, als hij in de door de *N. R. C.* hoog geroemde § 10 der Memorie van Toelichting aangeeft, dat de partiëele afschaffing der doodstraf, in 1854, in ons land de toeneming der misdaden, waartegen deze straf vroeger bedreigd was, niet ten gevolge heeft gehad.

Wij meenen hiermede genoeg gezegd te hebben, om ieder te overtuigen, dat, op Christelijk standpunt, totale afschaffing der doodstraf verwerpelijk is. De Staat zou zijn oorsprong en zijne roeping verloochenen, zoo hij van zijn recht om de doodstraf toe te passen absoluut afstand doen zou; van den Staat eischen, dat hij volstrekt van zijn recht abdiqueren zal, is een ongeoorloofde, anti-christelijke eisch stellen.

Het is schier onnoodig nu nog te verklaren, dat wij gevolgelijk uit al onze macht protesteeren tegen een onordelijk, ondoordacht gebruik van het recht van gratie, dat wij overigens als koninklijk prerogatief hoog waardeeren en eerbiedigen. Maar ook dat recht heeft zijne perken. Als men dat recht zóó gebruikt, dat de doodstraf feitelijk is afgeschafft, dan vinden wij met den heer Godefroi, Nederlands uitstekenden rechtsgeleerde, de wettelijke opheffing der doodstraf veel wenschelijker. Een gebruik van het recht van gratie, zoo als in de laatste tijden in ons land opvolgende Ministers van Justitie hebben wenschelijk geacht, heeten wij eene bespotting van het strafrecht, en de heenwijzing naar dat misbruik door den heer van Lilaar in zijn Memorie heeft geen schijn van bewijs voor het wetsontwerp, dat hij moest toelichten en verdedigen. Dat misbruik dagteekent in ons land reeds sedert 1830. Tusschen 1831 en 1868 zijn van de 335 doodvonnissen slechts 35 voltrokken, terwijl na 1860 aan alle ter dood

veroordeelden, ten getale van 67, genade verleend werd, welke eigenmachtige kwijtschelding — waarvoor de Ministers van Justitie verantwoordelijk zijn — door *het Handelsblad* te recht genoemd wordt »een vergrijp aan de wet, wier eerbiediging in »de eerste plaats voor de uitvoerende magt een plicht is.»

Het ging elders, vooral in Frankrijk, niet veel beter.

In 1867 werden er in dat land 417 moorden en 161 aanslagen op het leven gepleegd. Van die 578 misdadigers werden er slechts 25 tot den dood veroordeeld, en nog 8 hunner ontvingen gratie. Wie kan dat goedkeuren? Is het niet de eerste plicht van het staatsgezag zich te verdedigen en zijne energie om de misdaad te beteugelen in verhouding te brengen met de brutaliteit van den aanval? Wij weten die toegevendheid voor de misdaad alleen te verklaren door het gebrek aan zedelijken zin, en door de verzwakking der karakters. 578 gruweldaden, 417 offers en slechts 17 met den dood gestraft: d. i. één misdadig hoofd gevallen op 25 onschuldig vermoorden! Zij, die zooveel homeliën houden, als een schuldige sterft op het schavot, mochten wel eens denken, dat het hoofd van dien schuldige 25 vermoorde leden van het maatschappelijk lichaam vertegenwoordigen kan, en hunne sympathie zou wel wat verminderen, zegt *Le Monde*, »pour cette intéressante catégorie des individus, connus »sous le nom d'assassins, qui en moyenne, chaque année, frappent quatre à cinq cent victimes.» Men passe die woorden *relative* op elk land toe.

Toch moeten wij zeggen, dat elders, schier overal, de beginselen — het recht van den Staat en de noodzakelijkheid om de doodstraf toe te passen — èn theoretisch èn praktisch — al gebeurt het laatste te weinig — worden gehandhaafd, terwijl in ons landje, tegen de algemeene opinie in, die beginselen feitelijk worden illusoir gemaakt en misschien weldra ook theoretisch op straf-rechterlijk gebied zullen worden geloochend.

Men wane na deze verdediging niet, dat wij wenschen, dat tot het uitspreken en toepassen der doodstraf lichtvaardig zal worden overgegaan. Ook wij onderschrijven de stelling: *het is grooter kwaad, dat een onschuldige omkomt, dan dat een schuldige ongestraft blijft.* Wij bestrijden ook slechts de *totale* opheffing der doodstraf en veroordeelen niet, dat men het getal der misdaden,

waarop men de doodstraf stelt, vermindere, gelijk in vele strafwetboeken in de laatste jaren heeft plaats gehad, o. a. in Pruisen (1854), in Oostenrijk (1852), in Beieren (1861), in Piëmont (1859), in New-York (1860), enz.

Overigens moeten zeker de volgende voorwaarden vervuld worden, eer men tot de doodstraf moge overgaan.

1. De schuldige moet een zeer zware misdaad gepleegd hebben, waarbij geen verzachtende omstandigheden kunnen in aanmerking komen. Wij begrijpen niet, waarom verzachtende omstandigheden, ook als de doodstraf bedreigd wordt, niet in een strafwetboek zouden kunnen gelden. Van daar, dat de doodstraf inzonderheid moet worden toegepast op hen, die met moreele zekerheid als *onverbeterlijk* kunnen verklaard worden. Welke misdaden deze straf verdienen, bepaalt de strafwet, die steunen moet op de wet der natuur, de positieve wetten, op het algemeen rechtsbewustzijn en het algemeen belang der maatschappij.

2. Van de schuld des misdadigers moet moreele zekerheid bestaan. Daarom moeten de uitspraken der gerechtshoven alle waarborgen bezitten om mogelijke dwalingen te voorkomen. Geeft het bestaande wetboek van strafrecht die waarborgen niet, dan behoort de herziening daarvan tot de eerste plichten van een gouvernement. Daarbij de rechter mag zijn vonnis niet baseeren op eigene, private overtuiging, maar op de objectief bestaande bewijzen en tegenbewijzen.

3. Moeten aan den schuldige de volle vrijheid, de noodige tijd en gemakkelijk aan te wenden middelen gegeven worden, om alle redelijke middelen tot verdediging te gebruiken.

4. Moet vóór het voltrekken van het vonnis den misdadiger de gelegenheid worden gegeven, om zich tot den grooten overgang naar de eeuwigheid voor te bereiden, terwijl het vonnis zelf zonder nuttelooze wreedheid moet worden ten uitvoer gelegd.

V.

Niet allen evenwel bestrijden direct het besproken recht van den Staat maar opperen bezwaren tegen de doodstraf, waarom

zij het wenschelijk achten, dat de Staat van zijn recht zal afstand doen.

Wij laten de vraag daar: of de Staat van zijn recht absoluut abdiqueren *mag*; of hij de delegatie, eenmaal van de goddelijke Voorzienigheid ontvangen, teruggeven *kan*. Wegen wij de bezwaren; zij zijn voor een belangrijk gedeelte niet nieuw.

Vóór iemand in ernst de doodstraf bestreed, had reeds de heilige leeraar der Kerk, Thomas van Aquino, in zijne onvergelykelijke grootheid de hoogste verpersoonlijking van een tijd, die door blind vooroordeel of verregaande onkunde nog altoos de duistere middeleeuwen genoemd wordt, maar waarin elke waarheid zoo veel mogelijk beredeneerd werd, zich eenige bedenkingen gesteld tegen de waarheid, welke hij verdedigde.

Wij deelen kort èn de bedenkingen èn de oplossing daarvan mede, omdat, hoe eenvoudig beide schijnen mogen, zij toch alles bevatten, waarop van de eene zijde de bestrijding en van den anderen kant de verdediging der doodstraf steunt.

De H. Thomas schijnt zich de vraag gesteld te hebben, welke objectiën uit de boeken der Openbaring en welke door de rede tegen het staatsrecht konden worden geopperd. Hij wijst 15) eerstens op het verbod des Zaligmakers voorkomende in de bekende parabel van het onkruid, dat niet mocht worden uitgeroeid (Matth. XIII); tweedens op de uitspraak des Heeren: ik wil den dood des zondaars niet, maar dat hij zich bekeere en leve (Ezech. XVIII, XXXIII); en ten derde op de bewering: dat het *in zich* schuldig is, een mensch te doodden, en dat die daad door geen goed doel kan worden gewettigd.

Wij resumeren zijn antwoord.

De Zaligmaker verbiedt, het is waar, het onkruid uit te roeien; maar met welk doel? Om de tarwe te sparen. Wij vooronderstellen echter, dat de dood der schuldigen wordt voltrokken, gelijk dat geschieden kan en moet, niet alleen zonder gevaar maar zelfs tot bescherming, tot verdediging, tot heil der goeden.

15) Summa 2. 2. q. 64, art. 2; of het door ons aanbevolen werk: *Petite Somme théologique* enz. Tom III. pag. 273.

16) Op dit antwoord vestige de *N. R. C.*, die tot ons genoeg eenige waarde aan de uitspraak der H. Schrift, inzonderheid aan dezen tekst hechtte, hare aandacht.

De uitspraak van den profeet is klaar, maar zij sluit niet uit, dat God toch soms onmiddellijk de schuldigen met den dood straft om de braven te redden; terwijl Hij aan anderen tijd tot boetvaardigheid blijft schenken. 16) De menschelijke gerechtigheid volgt die goddelijke wijsheid na, als zij sommige misdadigers, die in hooge mate noodlottig en gevaarlijk zijn voor de maatschappij, tot den dood veroordeelt en anderen spaart.

Wij geven toe, dat het schuldig is een mensch te dooden, die zijne waardigheid van mensch bewaart; maar iemand dooden, die door zijne gruwelen zich gelijkvormig maakt aan het redeloos dier, die meer te vreezen is dan het wilde beest, dat is goed; men moet beschikken over hem ten nutte der anderen.

Met die weinige woorden, zeiden wij, gaf de H. Thomas de kern eener mogelijke bestrijding en tegelijk der verdediging van de doodstraf aan. Onze lezers zullen terstond opmerken, dat het derde door den H. Thomas geopperde en door hem wederlegde bezwaar samenhangt met de loochening van het besproken staatsrecht door de deïstische politici, waarover wij reeds spraken; toch willen wij nog even op de kwestie terugkomen.

Gelijk wij boven opmerkten, ging de aanval tegen de doodstraf uit van het Fransche philosophisme der vorige eeuw en werd door den genoemden Beccaria in zijn werk *dei delitti et delle pene*, dat van den geest der Encyclopedisten geheel doortrokken is, systematisch georganiseerd. Volgens hem ontstond de Staat, slechts door verdrag, en het hoogste gezag in den Staat slechts door delegatie der burgers. Geen burger wil of kan aan iemand het recht afstaan over zijn leven te beschikken; bij gevolg is er geen recht der doodstraf bestaanbaar. Beccaria was alleen inkonsekwent, in zoover hij die straf huldigde in geval van oproer, en zoo de doodstraf het eenige middel was om anderen van de misdaad af te houden, een inkonsekwentie, welke reeds door Rosselli scherp getuchtigd werd; eene tuchtiging, welke aan onzen Minister van Justitie schijnt ontgaan te zijn, daar hij immers de doodstraf in het krijgs- en zeerecht voor sommige gevallen wenscht te behouden. De grond evenwel, waarop dat staatsidee steunt, is valsch. Geen Staat is door een *pacte social* ontstaan. In het algemeen veronderstelt reeds de mogelijkheid om zulk een verdrag te sluiten de aanwezigheid eener staatsorganisatie, en al mocht het gebeuren, dat dergelijk

verdrag sommige relatiën in den Staat, b.v. de verhouding van de gezagdragers tot de onderdanen enz. nader omschreef, dan wordt toch het bestaan dier betrekkingen voorondersteld; die relatiën worden door dat verdrag niet geschapen maar geordend. Is het beginsel, waarvan Beccaria uitgaat, valsch, ook de daaruit ontspringende gevolgtrekking zal eene dwaasheid zijn.

Als men hier nu bedenkt dat de genoemde theorie over den Staat niets anders is dan een gevolg van de deïstische dwaling, dat de mensch *absoluut* vrij is, en een *absoluut* recht heeft om te bestaan, dan zal men licht begrijpen, dat het antwoord, dat de H. Thomas op de derde door hem gestelde moeielijkheid geeft, ook de leer van Beccaria in het hart treft.

Nu wij eenmaal over Beccaria spreken, willen we nog een ander bewijs, dat hij en velen na hem tegen de doodstraf met succes meenen te kunnen aanvoeren, vermelden.

Dat bewijs draagt den wijschen naam van psychologisch argument; de doodstraf n.l. zou geen doel treffen; die straf schrikt niet van de misdaad af. Veel beter is, zegt Beccaria, »de levenslange berooving der vrijheid van den mensch, die dan langzaam in een lastdier verandert, en door afmattenden arbeid de door hem beleedigde maatschappij schadeloos stelt en een droevig voorbeeld aan zijne medeburgers geeft.»

Waarlijk in zulk een humanisme ligt eene schrikkelijke onmenschenlijkheid! Dat gevoelt ieder mensch, en het is niet noodig, gelijk Menzel in zijn *Geschichte der Teutschen* doet, te wijzen op de verschrikkingen der Josephistische strafuorichtingen, welke op dergelijke stellingen gebaseerd waren. Hoe hoog staat de H. Thomas boven dat kind van de eeuw der verlichting! Hij wil slechts, dat de mensch door zijne misdaden zijn recht op de natuurlijke vrijheid en bestaan kan verliezen, maar niet, dat hij als voelend wezen het voorwerp van levenslange marteling zal worden.

Daarbij die opvatting strijdt tegen het gezond verstand. Bij alle volken is de doodstraf als de zwaarste straf en als coërcitief en preservatief geacht. Wat is natuurlijker? De zucht tot het leven is de sterkste aller hartstochten, en niets wordt gevreesd gelijk de dood. Is er op dien regel door geheel bijzondere omstandigheden eene zeldzame uitzondering, dan is het rationalistisch wellicht maar niet verstandig den regel te loochenen.

Tot staving der valsche bewering wijst men soms op het feit, dat de doodstraf als een schouwspel wordt bijgewoond. Behalve dat men de beteekenis van dat feit overdrijft, verplaatst men de kwestie. Het is de vraag niet, als men onderzoekt in hoever de doodstraf van de misdaad afschrikt, welken indruk de *toepassing* dier straf op anderen maakt, maar in hoeverre de gedachte en de zekerheid, dat hij in geval van ontdekking zijne euveldaad met den dood zal moeten boeten, een misdadiger bedwingen. Wie zal dat berekenen? De daden des geestes en des gemoeds vallen niet onder het bereik van de cijfers der statistiek, en niemand kan zeggen, hoe velen of hoe weinigen door de vrees voor de doodstraf van de misdaad zijn teruggehouden. Maar toch ligt in de algemeene volksmeening eene belijdenis, welke men niet mag voorbijzien. Wat iemand in stille eenzaamheid heeft gedacht, wat hij niet als de taal zijner eigene ziel durft openbaren, dat spreekt hij onbevreesd uit in den vorm eener algemeene waarheid, welke iedereen aanneemt, wjl hij dezelfde ervaring opdeed. Zoo ontstaat eene algemeene opinie, welke, zoo zij op zedelijk gebied zich uitspreekt, slechts door kamer-geleerden kan geïgnoreerd worden. Ontwifelbaar nu verklaart het volk algemeen, dat er geen krachtiger middel bestaat om van de misdaad af te schrikken, dan juist de doodstraf.

Vergeeten wij hier echter ook niet, dat het eenige doel van de doodstraf niet is van de misdaad af te schrikken; die straf is niet alleen coërcitief en preservatief, maar ook vindicatief en correctief. In elk geval zou dus bovenstaande bewering alle kracht van bewijs missen.

Wij leverden hier dus wel degelijk het bewijs, hetwelk, volgens *het Handelsblad* niet geleverd kan worden, dat geen andere straf zulk een afschrikkend vermogen heeft; dat volgt uit de natuur der doodstraf zelve; zoo begrijpt haar het volk.

Maar wij hebben in elk geval de doodstraf niet meer noodig: zoo verklaren genoemd dagblad en ook de *N. R. C.*

»In vele landen van Europa is de doodstraf thans tot een gering aantal misdrijven beperkt»; ook in ons vaderland heeft in 1854 de partiële afschaffing en sinds jaren de geheele afschaffing der doodstraf feitelijk, door toepassing van het recht van gratie, plaats gehad, en toch heeft men nergens de nadeelige

gevolgen der afschaffing ondervonden, en het getal der misdaden, waartegen deze straf vroeger bedreigd was, is niet toegenomen.

Het getal der misdaden is niet toegenomen. . . . dus schrikt de doodstraf niet van de misdaad af, en is zij onnoodig. . . . volgt dat?

Kan vooral *het Handelsblad* dat besluit maken? Het zegt in één adem en met nadruk: »nergens heeft men de nadeelige »gevolgen der afschaffing ondervonden. *De oorzaak* daarvan ligt »in den vooruitgang der beschaving, de opening van meer bron- »nen van bestaan, die van misdrijf afhouden, maar vooral in een »beter toezigt van staatswege.»

Dus niet, althans niet alleen, aan de weinig afschrikwekkende werking der doodstraf is de vermindering der misdaden toe te schrijven? Hoe zou dit ook mogelijk zijn? Wat niet bestaat — *in casu* de afgeschafte doodstraf — werkt niet! Wie vooral zal durven beweren, dat die vermindering niet belangrijker zoude geweest zijn, zoo naast andere oorzaken, de schrik voor de doodstraf haren invloed werkelijk had kunnen uitoefenen?

En nu lette men op, dat in elk geval de opgezette redenering over de vermindering der misdaden elken grond mist, waar het de misdaden geldt, waarop de doodstraf tot heden nog bepaald is, welke straf ook na 1854 niet geheel uit ons strafwetboek is verdwenen, terwijl toch geen misdadiger *met zekerheid* kon staat maken op het vigerend misbruik van het recht van gratie, waaraan elke Minister van Justitie een einde maken kon, en, naar wij grond hebben te gelooven, de heer Borret een einde zoude gemaakt hebben.

Ook schijnt de bewering betreffende de vermindering der misdaden om ons, gelijk de *N. R. C.* deed, bij ons vaderland te bepalen, voor tegenspraak vatbaar. De heer Cost Jordens beweerde nog in de Zitting der Eerste Kamer van 12 Januari j. l., met het oog op de statistiek der gevangenen, dat de misdaden van moord en kindermoord in de laatste jaren zijn vermeerderd. 17)

Hoe weinig afdoende was het antwoord van onzen Minister van Justitie, wat den moord betreft! welk eene opmerkelijke instemming van denzelfden Minister, waar het den kindermoord aangaat!

17) In 1863—107, in 1867—133.

Hij betwijfelt de juistheid der aangegeven cijfers betreffende den moord! Moest een afschaffer der doodstraf daaromtrent nog in twijfel verkeeren kunnen? Wie wantrouwt niet de overige verklaringen van hem, die omtrent feiten der laatste jaren in opvallende onwetenschap verkeert?

Wat den kindermoord betreft, de Minister erkent 18) »dat het »een **OPMERKELIJK** [ja, wel opmerkelijk] verschijnsel is, dat sedert de wet van 1854 (waarbij de toepassing der doodstraf is »beperkt) het aantal der kindermoorden is toegenomen.” De Minister verklaart die toeneming, maar welk eene verklaring! »Vóór 1854 werden de kindermoorden veelal **VERZWEGEN** om »vele ongelukkige schepsels niet in het ongeluk te storten”!! Eilieve, door welke kunst, door welke clairvoyance is de Minister tot die wetenschap gekomen??

Maar al ware ook de vermindering der misdaden, ondanks de partiële afschaffing der doodstraf, eene ontwijfelbare waarheid, wie kan dan nog daaruit tot de afschaffing der doodstraf besluiten? Laat de doodstraf in ons strafwetboek bestaan, als de misdaden, waartegen zij bedreigd wordt, niet bedreven worden, behoeft zij en zal zij eenvoudig niet worden toegepast. De bestrijders dier straf zullen toch niet durven beweren, dat de misdaden vermeerderen zullen, omdat die straf in ons wetboek eene plaats heeft? Want wie, al ware het bewezen, dat de doodstraf thans onnoodig was, omdat sommige misdaden niet of zeldzaam worden bedreven, kan borg staan voor de toekomst? Waarom zal men de maatschappij, den Staat zoo belangrijk ontwapenen tegen misdadigers die komen kunnen? Waarom hem machteloos gemaakt voor omstandigheden, die in onzen tijd in de verte dreigen, en eensklaps kunnen verrijzen, welke zoo bedenkelijk voor »de rust en orde »in den Staat” kunnen zijn, dat zelfs volgens de bekentenis van

18) *Het Dagblad van Z. H.* noemt in zijn Kameroverzicht Ministers erkenning eene »onhandigheid, waarover zijn achter hem gezeten collega van »Bosse zoozeer schrikte, dat diens altijd bewegelijk been vrij onzacht in aanraking »kwam met een der onparlementaire lichaamsdeelen van den heer Minister van Justitie.”

Volgens het verslag der *N. R. C.* zou de minister terstond gezegd hebben: *zoogenaamd* toegenomen.

het Handelsblad »de Staat gerechtigd en verplicht zoude zijn de »doodstraf te handhaven”.

Neen, het is geen »argument tegen de noodzakelijkheid en de »afschrikkende kracht der doodstraf, gelijk *het Handelsblad* be- »weert, dat men haar voor een groot aantal van misdrijven heeft »kunnen afschaffen,” zoo men niet te gelijk borg staan kan voor de toekomst; zoolang de woorden van den Minister van Justitie in zijne Memorie van Toelichting waarheid bevatten, dat er »misdaden zijn zoo afschuwelijk en voor de algemeene rust en vei- »ligheid zoo gevaarlijk, de dat openbare orde vordert hen, die »zich daaraan schuldig maken, VOORTDUREND uit de burgerlijke »samenleving te verwijderen door levenslange tuchthuisstraf — »poena mortis proxima.”

Maar waarom dan de afschaffing geëischt? Waarlijk, men geeft grond tot de veronderstelling, dat men door andere motieven dan die men vooropzet, geleid wordt. Wij bevelen hier ter overweging aan de woorden van Mr. G. van Oosterwijk (in het Weekblad van Burg. adm. 20 Jan. j.l.): »als men sommige »voorstanders der afschaffing hoort, dan schijnt het inderdaad »eene quaestie van zijn of niet te zijn te gelden, terwijl men »bij die zucht tot afschaffing juist in omgekeerde rede handelt »van hetgeen men anders over het algemeen gewoon is ten op- »zigte van eene strafwet te doen.

»Eene strafwet vind haren hoofdgrond van bestaan in het al- »gemeen belang der maatschappij. . . . het regt van den Staat, »zooals dat tegenwoordig wordt opgevat, om straffen uit te schrij- »ven, berust in hoofdzaak daarop of het heeft geen geldigen »grond hoegenaamd. Wil men dus de strafwet wijzigen, dan »zal die wijziging door het algemeen belang dienen gevorderd te »worden. Dit is echter bij de tegenwoordige zucht naar afschaf- »fing van de doodstraf, het punt van uitgang niet. Men wordt »bij die afschaffing geleid niet zoozeer door het algemeen belang »der maatschappij als wel door het belang der boosdoeners zel- »ven. . . . sympathie voor de groote boosdoeners is de causa »movens.”

Wat misplaatste, onordelijke sympathie! Wat schuldige sentimentaliteit!

Voegen wij hier ten slotte bij, dat geheel de door ons bestre-

den redenering van de veronderstelling uitgaat, dat de verdedigers der doodstraf haar alleen verlangen om haar coërcitief karakter. »Het hoofdmotief voor het behoud van de doodstraf — zoo scheppen *het Handelsblad* en de *N. R. C.* bewijzen tegen hunne bestrijders — ligt in de meening, dat hare afschrikkende kracht »noodzakelijk is voor den staat;» »de afschrikking is het uitsluitend, alles beheerschend doel der straf.» Zeker, wij gelooven aan die kracht, aan die afschrikking, maar niet daarom *alleen* wenschen wij de handhaving der doodstraf. Voor ons is die straf vindicatief en moet zij in rechtvaardige verhouding met de gepleegde misdaad staan, en daartoe, gelijk wij boven aantoonde, wordt soms de doodstraf geëischt; voor ons is de straf ook correctief en voor sommige misdadigers is alleen de doodstraf het middel van waarachtige correctie.

Juist, zoo hooren wij de verdedigers der afschaffing reeds verklaren bij het lezen van het woord *correctie*, op dit terrein wachten wij u; gij verlangt en wij met u, dat de straf correctief moet zijn; daarmee is het pleit voor de afschaffing beslist; correctief kan de doodstraf nimmer wezen!

Wij geven toe, dat als een van de gewichtigste argumenten, welke men tegen de doodstraf aanvoert en ook in onze dagen, alsof het pas was uitgevonden, vooropzet, ongetwijfeld gelden kan het zoogenaamd *moreele* bewijs, dat Fichte in zijn «*System der Sittenlehre*» uitvoerig heeft omschreven en reeds door den H. Thomas van Aquino was genoemd en wederlegd. Dat bewijs heeft, behalve eenigen schijn van waarheid, vooral dit voordeel, dat het zeer sterk spreekt tot het gevoel, zelfs speculeert op het godsdienstig gevoel en niet zelden met zooveel gemoedelijkheid en eerbiedwaardige overtuiging wordt aangevoerd, dat men op zijn hoede zijn moet, of het hart zal de zuivere werking des verstands belemmeren. Ontdaan van de duitseh wijsgeerige »omwolking» en van elke valsche sentimentaliteit luidt het: men mag aan niemand de gelegenheid ontnemen zich te verbeteren; dat doet de doodstraf, dus is zij verwerpelijk; of nog korter: de doodstraf is niet correctief en daarom te veroordeelen. Wij antwoorden:

1. Men stelt in deze redenering een algemeenen regel, welke geene uitzondering toelaat. Dit is dikwerf maar zeer zeker in dit geval valsch. Wij willen volgaarne erkennen, dat de straf ook correctief zijn moet, tot verbetering des misdadigers moet strekken; maar ook de straf moet eene wreking, eene be-teugeling, een afschrik wezen en in billijke verhouding staan tot de gepleegde euveldaad. Zou het nu geen dwaasheid zijn om alle eischen der gerechtigheid op zijde te zetten, elk ander karakter der straf prijs te geven, om alleen het correctieve karakter der straf te doen gelden?

Welnu, wij bewezen reeds, dat *alleen* de doodstraf in vele gevallen vindictief, satisfactorisch, coërcitief en preservatief zijn kan; moesten we dus al toestemmen, dat de doodstraf nimmer en in geen opzicht correctief was, men zou daarom tot de opheffing der doodstraf niet wettig besluiten kunnen.

De tegenspraak, waartoe zij komen, die, gelijk *het Handelsblad* en de *N. R. G.*, met onzen Minister de doodstraf als noodrecht aannemen en toch het correctief karakter der straf absoluut eischen, valt genoegzaam in het oog; het is voldoende haar aan te wijzen.

In alle kracht echter willen wij hier plaatsen de waarheid, dat de menschelijke gerechtigheid tot bron en tot model de goddelijke rechtvaardigheid heeft. En hoe nu handelt God? Hij straft somtijds, en Hij alleen weet hoe dikwerf, ontegenzeggelijk zonder den schuldige tijd tot verbetering te schenken, hij straft op het moment, dat de misdaad bedreven wordt. En de eeuwige straf, die het geloof leert, dat door een rechtvaardig Rechter eenmaal zal worden uitgesproken, mist zij niet elken correctieven karaktertrek? Maar

2. Is de bewering, dat de doodstraf niet correctief is, de gelegenheid tot verbetering aan den schuldige ontnemt, wel juist? Wat is correctie in Christelijken zin? Welke verbetering moet men vragen van den misdadiger? Niets meer en niets minder dan waarachtige boetvaardigheid. Deze nu bestaat in de smart der ziel over de zonde, wijl God daardoor beleedigd, de ziel zelve geschaad, de maatschappelijke orde verstoord, de naaste benadeeld werd; zij bestaat in het edelmoedig voornemen niet meer te hervallen; in werken van boete ook, die als het lichaam

zijn der inwendige zielsaandoening. Kan de ter dood veroordeelde dit alles niet doen? Kan hij niet in dien verheven zin zich beteren? Is de dood, waarvan hij eene offerdaad van herstel kan maken, geen uitnemende akte van boete? Moet men dus verklaren, dat de doodstraf niet correctief is, wijl men daardoor aan den schuldige de gelegenheid ontnemt *MISSCHIE* *meerdere* daden van correctie te plegen, of, gelijk *het Handelsblad* zich uitdrukt, wijl men hem belet »als een nuttig burger in de maatschappij terug te treden als zijn straf is ondergaan»?

Ja, voor den ongeloovige kan de doodstraf niet correctief wezen. Als men, gelijk Fichte, het bovennatuurlijk karakter der zonde loochent en ook geen bovennatuurlijke correctie kent; als schuld slechts iets eindigs is, gelijk de rationalistische opvatting wil, welke alleen door iets eindigs d. i. door een zeker getal van daden, die in rechte tegenstelling staan met de gepleegde misdaden, kan worden uitgewischt, dan zeker zal door de doodstraf de weg ter verbetering den schuldige worden afgesloten. Maar zoo stelt men de zonde, die vrije, zedelijk schuldige daad des menschen, gelijk met de onvrije, niet schuldige afwijkingen van het dier; eene gelijkstelling, welke alleen voldoende is, om de valsheid dier rationalistische leer in het licht te stellen; zoo loochent men de Christelijke correctie, een der levensuitingen der subjectieve Christelijke heilsorde.

Toch bestaat zij, die correctie en bij uitnemendheid voor de ter dood veroordeelden. Zij *corrigeren* zich — in den regel altoos, als de katholieke Kerk in het bange uur voor hare gevallen kinderen haar moederhart opent — zij corrigeren zich, de schuldigen, met het schavot in het gezicht, terwijl zij anders wellicht zouden voortleven in de misdaad en verrast worden in de misdaad door den dood, die niemand ontkomen kan. De zeldzame schuldige, die ook dan zich niet corrigeert, als hij met zekerheid weet, dat hij binnen weinige oogenblikken voor God moet verschijnen om rekenschap zijner misdaden te geven, is een rampzalige, wiens verhardheid, ook al bleef hij in het leven, aan verbetering doet wanhopen, en de dood moge voor hem geen correctie, maar zal voor gansch de maatschappij eene redding zijn. En als men met den edelmoedigen Ed. Ducpétiaux uitroept: »un mois, un jour, une heure de plus peut-être aurait

»effectué le retour du criminel à de meilleurs sentiments»; 19) of met *het Handelsblad* verklaart, dat niemand »van den snoodsten misdadiger kan zeggen, dat »hij niet voor berouw vatbaar »is», dan vergeet men, dat de menschelijke gerechtigheid in hare rechtspraak niet meer dan menschelijke, moreele zekerheid volgen kan en volgen moet.

3. Nog ééne bemerking. Het komt ons voor, dat zij, die het correctieve karakter der straf te absoluut eischen en daarom — volgens ons gevoelen toch onrechtmatig — de doodstraf bestrijden, in zonderlinge illusiën verkeeren. Er moet gestraft, met strenge rechtvaardigheid gestraft worden: dat geven zij toe, maar wat stellen zij voor de doodstraf in de plaats? Twee straffen, waarvan de eene de doodstraf niet onvermijdelijk maakt, de andere, helaas! maar al te zelden, en in de ware beteekenis soms veel minder correctief dan de veroordeelde doodstraf is: deportatie of gevangenisstraf.

Men wil *deportatie*. Maar wie ziet niet in, dat men ten minste in een strafkolonie — in loco deportationis — het systeem van afschaffing der doodstraf moet laten varen? Is er tucht, is er orde, is er leven denkbaar, zonder dat men daar, in die samenleving van uitnemende misdadigers, van tijd tot tijd de doodstraf op onverbeterlijken toepast? Alle ondervinding weerspreekt die dwaasheid. Maar de noodzakelijkheid alleen maakt eene straf niet correctief, en met de doodstraf daar te huldigen, stelt men zelfs de gewraakte uitzondering op den regel.

Merken we evenwel op, dat de Minister van Justitie de deportatie ter vervanging der doodstraf niet heeft opgenomen in zijn wetsontwerp: hij wil geen »transatlantische tuchthuisstraf»; terwijl de *N. R. C.* zooveel spoed heeft met de afschaffing, dat die volgens haar niet wachten kan, totdat bij de geheele herziening van het strafwetboek de kwestie der deportatie ernstig zal zal overwogen worden, wat zij overigens noodzakelijk acht. Welk eene onverklaarbare haast!

Men wil *gevangenisstraf*, en onze minister dreigt tegen de 37 misdaden, waarop volgens onze strafwet de doodstraf nog gesteld is, naar gelang van den aard en de zwaarte met eene *levenslange*

19) La question de la peine de mort... pag. 20.

tuchthuisstraf, tuchthuisstraf van 5—25 en van 5 tot 20 jaren. De levenslange tuchthuisstraf stelt hij echter alleen op de misdaden der artikelen 86 en 87 van den Code Pénal (aanslagen of samenspanningen tegen den koning of de leden van zijn geslacht en dergelijke) en op de zwaarste misdaden tegen het leven, terwijl de rechter *verzachtende omstandigheden* bij zijne uitspraak kan in aanmerking nemen en de levenslange tuchthuisstraf in eene tuchthuisstraf van minstens vijf jaren en de andere tuchthuisstraf door correctioneële gevangenisstraf van minstens drie jaren kan veranderen.

En nu volgt het treurigste resultaat onzer studie; wij moeten aantoonen, helaas! dat, zoo men het correctieve karakter der straf te veel urgeert, men het einde eischt der menschelijke pénaliteit. Wij geven zeker niet toe, dat de gevangenisstraf uit haren aard altoos genoegzaam eene wreking, voldoening, betuiging en afschrik is en dus aan de algemeene eischen eener straf beantwoordt, maar wij vragen hier alleen of die straf het groote middel tot verbetering, bij uitstek correctief is?

Noemen wij eerst de cellulaire gevangenis. Men zal wel toegeven, dat voor de categorie van misdadigers, welke wij supponeren, eene langdurige eenzame opsluiting geëischt wordt. Welnu de Britsche Minister van Binnenlandsche zaken, Bruce, verklaarde onlangs, toen hij in in het parlement de afschaffing der doodstraf bestreed, op een rapport van deskundigen, dat een dusdanige opsluiting van TWEE jaren voor de verstandelijke vermogens van den veroordeelde hoogst gevaarlijk is. Is die straf dan correctief? De staat van waanzinnigheid belet elke correctie, en wat dan zoo die gruwzame toestand den schuldige nog overvalt in zijne onboetvaardigheid? Daarbij, nog nooit hebben wij met gerust geweten tusschen de cellulaire en gemeenschappelijke opsluiting partij durven kiezen. Wie zal het openbaren tot welke schrikkelijke, onnatuurlijke zedeloosheid de cel aanleiding geeft? En na die vraag, herhalen wij, wie durft het correctieve dier gevangenisstraf onvoorwaardelijk verdedigen, vooral als zij, gelijk in onze vooronderstelling, noodzakelijk langdurig zijn moet?

Het is evenwel met de gemeenschappelijke opsluiting niet beter gesteld.

Wij zwijgen er van, hoe eene onnadenkende philantropie de

hedendaagsche gevangnissen te dragelijk maakt en de meermaalen opgenoemde vereischten, vooral het vindictief en satisfactorisch karakter der straf uit het oog verliest. Het is in ons Vaderland althans een noodlottig verschijnsel, dat men niet zelden misdaden bedrijft, om de kolonie van weldadigheid te ruilen voor de kriminele gevangenis.

Wij laten daar, hoe de hoop op ontvluchting, het vertrouwen op gratie, de zekerheid, voor zoover mogelijk, van het einde dier straf, juist de groote misdadigers minder coërceert en preserveert tegen de misdaad.

Wij hebben ook hier alleen met het correctieve der straf te doen en herhalen de vraag: is dan die gevangenisstraf het groote middel tot verbetering? Men moet wel zeer treurige begrippen van correctie bezitten of zeer jeugdig van ondervinding zijn, om een bevestigend antwoord te geven. Wij voor ons, zonder aarzelen antwoorden wij: NEEN! Er wordt in die gemeenschappelijke gevangenis zooveel gezondigd tegen alle goddelijke en menscheijke wetten! De misdadigers van allerlei soort, allerlei stand, allerlei leeftijd, die daar péle-mêle leven, mogen *onmiddelijk* de maatschappij niet schaden, maar vele zielen en lichamen worden daar geruïneerd. De geschiedenis van het gevangeniswezen is zulk eene verschrikkelijke geschiedenis. Wie haar kent, weet dat nergens meer dan daar de misdaad verhaald, toegejuicht, geleerd, volvoerd wordt. De verleiding is er zoo sterk, zoo brutaal, dat de meesten bezwijken, vooral als hunne straf langdurig zijn moet, en velen meer bedorven en meer gevaarlijk voor de maatschappij die plaats van stoffelijken en zedelijken ondergang verlaten, dan zij er binnentraden, gelijk door de statistiek der recidivi gedeeltelijk wordt aangewezen. Nog onlangs vroeg de verdediger van een schuldige, wien de voorzitter van het provinciaal gerechtshof van Zuid-Holland (zitting van 27 Jan. j.l.), op minder waardigen toon, een »deugniet in folio" genoemd had, voor dien ongelukkige als eene gunst de *eenzame opsluiting*, OPDAT de deugniet in folio niet als »MISDADIGER IN FOLIO" het tuchthuis mocht verlaten.

En rest hun niet de hoop op redding, al zou zij ook laat, zeer laat komen, dan . . . zegt Dupétioux: »Lorsqu'ils se représentent la prison perpétuelle avec ses privations, sa monotone uni-

»formité et ses souffrances, ils se lamentent et se désespèrent: »plusieurs même déclarent sans hésiter qu'il eût mieux valu en »finir tout d'un coup et qu'on leur eût rendu service en les livrant au »bourreau. Les suicides assez fréquents dans les prisons témoignent de ce désespoir...» 20)

Welk eene correctie !!

Wij weten wel, dat de gevangenis een noodzakelijk kwaad is; wij ontkennen niet, dat er voor de zedelijke verbetering der gevangenen veel gedaan wordt; maar de bloot natuurlijke, menschelijke zedekunde, die daar veelal gepredikt wordt, treft zeker geen doel, en het goede zaad der ware Christelijke moraal brengt in de bedorvene aarde eener gevangenis zelden vruchten voort.

Niets rest er dan van de opgevijzeldde correctieve kracht der straffen, waardoor men de doodstraf vervangen wil, en wie nog gelooft aan God, aan zonde, aan vergelding na dit leven, zal moeten toegeven, dat de dood dikwerf beter is dan een lang leven in de gevangenis en bij eenig nadenken niet weerspreken, dat de doodstraf voor verstokte booswichten juist de eenige weg is tot waarachtige beterschap, tot waarachtige correctie.

De praktisch belangrijkste bedenking tegen de doodstraf is ontwijfelbaar, dat zij, bij mogelijke dwaling, onherstelbaar is. Wij moeten toegeven, dat de dood van een onschuldige eene verschrikkelijke zaak is en, afgezien van het hooger loon, dat zulk een onschuldige in de eeuwigheid wacht, geene herstelling kan ontvangen. Maar, volgt hieruit nu, dat de doodstraf absoluut te veroordeelen is en moet worden afgeschaft? Neen. Daaruit volgt slechts, dat wetgevers en rechters eene huiveringwekkende verantwoordelijkheid dragen en men slechts tot het uitspreken en toepassen dier straf mag overgaan, wanneer al de voorwaarden vervuld zijn, die wij vroeger hebben opgegeven. Of zou het in dit bijzonder geval geoorloofd zijn het *bonum privatum* te stellen boven het *bonum commune*? Mag men aan den Staat een recht

20) l. l. pag 4. Dupétioux, de duchtige voorstander der afschaffing, voegt er bij: »et ne prouvent que trop que la crainte de la mort est impuissante pour prévenir certains forfaits"... Ja, als men door de correctieve kracht der tuchthuisstraf de misdadigers tot WANHOOP gevoerd heeft!

ontnemen, dat hij behoeft tot verdediging, tot heil van *al* zijn leden, omdat soms — en men overdrijft zeer zeker de mogelijkheid en het getal der gevallen, dat een onschuldige gevonnisd werd — een onschuldige het offer worden kan van de uitoefening van dat recht?

En ook hier streeft men zich zelve voorbij met te veel te bewijzen. Men zie wel toe, hoe bedenkelijk het is, de feilbaarheid der rechtsmacht te veel te proclameren; het is te vreezen, dat men ten slotte om die feilbaarheid aan de gestelde machten *alle* competentie in betrekking tot penaliteit zal weigeren.

Men zie wel toe, of men met de afschaffing der doodstraf geen bres slaat in de rechtszekerheid, die waarlijk ten opzichte van groote misdadigers, als de rechters geen doodvonnis behoeven uit te spreken, niet grooter worden zal. Wij zien niet in, dat na de afschaffing dier straf het getal van onschuldig veroordeelden tot verschrikkelijke straffen, zij het dan ook niet tot de doodstraf, niet merkelyk zou kunnen toenemen.

Wij eindigen hier onze studie. Wij hebben onze beginselen verdedigd. Wij deden het met de innigste overtuiging; wij deden het uit plichtbesef. De handhaving der ware beginselen is op elk gebied noodzakelyk in een tijd, waarin door beginselloosheid van velen de triumf der valsche beginselen wordt vergemakkelijkt. Zeker onze arbeid was onder menig opzicht niet aangenaam, maar ook voor ons gold het woord van den onsterfelijken Pius IX, voor weinige uren gesproken: »men moet nimmer vreezen de waarheid te verkondigen en de dwaling te veroordeelen.» Nog altoos hopen wij, dat het geloof aan God en onsterfelijheid, aan schuld en vergelding, in Christelijken zin, nog levend genoeg zullen zijn in ons bemind Vaderland, om te belletten, dat de toeleg zou kunnen slagen, om de hoogste Staatsmacht te berooven van een recht, zoo noodig tot wreking der misdaad, tot beteugeling der misdadigers, tot rust der goeden, tot heil der maatschappij.

VIDEANT CONSULES.

WETSONTWERP TOT AFSCHAFFING DER DOODSTRAF.

ARTIKEL 1. De doodstraf wordt afgeschaft in de gevallen, waarin zij door de burgerlijke strafwet wordt bedreigd.

ART. 2. De doodstraf wordt mede afgeschaft in de gevallen, waarin zij door de militaire strafwetten wordt bedreigd, doch alleen ten aanzien van misdrijven in tijd van vrede en niet voor den vijand gepleegd.

Niettemin blijft de doodstraf gehandhaafd in alle gevallen van oproer, opstand, samenzweering, samenrotting of muitery, voorzien bij de Artt. 85 tot 92 van het Krimineel Wetboek voor het krijgsvolk te water, voor zooverre deze misdrijven aan boord worden gepleegd in volle zee of in den vreemde ook in tijd van vrede.

ART. 3. De doodstraf, door de burgerlijke strafwet bedreigd, wordt vervangen: door levenslange tuchthuisstraf voor de misdaden, voorzien bij de Artt. 86, 87, 296, 299, 301 en 303 van het Wetboek van Strafrecht, benevens voor kindermoord, anders dan in het geval, omschreven bij Art. 13 der wet van 29 Juni 1854 (Staatsblad N°. 102); door tuchthuisstraf van vijf tot vijftien-twentig jaren voor de misdaden, voorzien bij de Artt. 76, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 91, 94, 95, 96, 97, 125, 316, 344, 365 en 381 van het Wetboek van Strafrecht, benevens voor manslag, voorafgegaan, vergezeld of gevolgd van een andere misdaad of een wanbedrijf, en voor brandstichting anders dan in de gevallen, omschreven bij Art. 13 der wet van 29 Juni 1854 (Staatsblad N°. 102); door tuchthuisstraf van vijf tot twintig jaren voor de misdaden, voorzien bij de Artt. 75, 92, 93, 231, 233 en 437 van het Wetboek van Strafrecht en bij de publikatie van het Staatsbevel der Bataafsche Republiek van 10 Januari 1805.

ART. 4. Wanneer de beschuldigde, hetzij uit hoofde zijner jonge jaren, hetzij wegens dwang, bevel, billijke vrees, verleiding, bekrompenheid van verstand, de geringheid of het vrijwillig herstel des nadeels door de misdaad toegebracht of andere verzachtende omstandigheden, eene aanmerkelijke vermindering van straf mocht verdienen, kan de levenslange tuchthuisstraf vervangen worden door tuchthuisstraf van minstens vijf jaren, en de tuchthuisstraf van vijf tot vijf-en-twintig jaren door correctioneele gevangenisstraf van drie jaren minstens.

ART. 5. Het laatste lid van Art. 13 der wet van 29 Juni 1854 (Staatsblad N° 102) wordt ingetrokken.

ART. 6. De doodstraf, door de militaire strafwetten bedreigd, wordt in de gevallen, voorzien bij het eerste lid van Art 2, vervangen:

die met den strop door tuchthuisstraf van vijf tot vijfentwintig jaren.

die met den kogel door militaire gevangenisstraf van vijf tot vijftien jaren.

ART. 7 De poging tot de misdaden, waartegen levenslange tuchthuisstraf of tuchthuisstraf van vijf tot vijf-en-twintig jaren is bedreigd, wordt gestraft met tuchthuisstraf van vijf tot twintig jaren.

ART. 8. Deze wet is ook toepasselijk op misdrijven, vóór haar in werking treden gepleegd.

1871. 1. 1. ...
1872. 1. 1. ...
1873. 1. 1. ...
1874. 1. 1. ...
1875. 1. 1. ...
1876. 1. 1. ...
1877. 1. 1. ...
1878. 1. 1. ...
1879. 1. 1. ...
1880. 1. 1. ...
1881. 1. 1. ...
1882. 1. 1. ...
1883. 1. 1. ...
1884. 1. 1. ...
1885. 1. 1. ...
1886. 1. 1. ...
1887. 1. 1. ...
1888. 1. 1. ...
1889. 1. 1. ...
1890. 1. 1. ...
1891. 1. 1. ...
1892. 1. 1. ...
1893. 1. 1. ...
1894. 1. 1. ...
1895. 1. 1. ...
1896. 1. 1. ...
1897. 1. 1. ...
1898. 1. 1. ...
1899. 1. 1. ...
1900. 1. 1. ...

10